

Niet alleen van Pauline Rodenbach werd een grafmonument opgegraven

door Jozef Goderis

Achter de parking naast het Wielermuseum werd onlangs een grafsteen opgegraven, niet enkel van Pauline Rodenbach maar tegelijk ook van haar echtgenoot brouwer René Cauwe en zijn ouders, met name François Cauwe en Anne Ghekiere. De grafsteen stak aanvankelijk halfweg boven de grond. Voorgaande persberichten verwezen dan ook logisch naar Pauline Rodenbach, (1820 – 1856), de tante van Albrecht Rodenbach en de nicht van blinde Alexander Rodenbach.

Het grafmonument (94,5 x 54 x 54 cm) en ± 700 kg werd door de Technische Diensten van de stad Roeselare (Stefaan Dewulf, Patrick Demeulenaere, o.l.v. Stefaan Salembier en Mario Cardoen) op donderdag 13 maart jl. met kraanwerk bovengehaald. Nadien is gebleken, door onderzoek van leden van de Werkgroep Archeologie Roeselare (WAR), dat het niet uitsluitend gaat over een grafsteen van Pauline, maar van vier leden van de familie Cauwe-Rodenbach. Op de voorkant staan de namen van Pauline en René. Op de linker flank staat de gedachtenis van François Cauwe (eveneens brouwer en vader van René) en rechts die van Anne Ghekiere (moeder van René).

Uit een brouwersgeslacht

René Cauwe was de derde uit het gezin van 8 kinderen (volkstelling 1814). Zijn ouders, François, afkomstig van Ardoorie en Anne van Kachtem hadden drie zonen en vijf dochters. Al hun kinderen zijn geboren in Roeselare. René werd geboren in 1808 en overleed op 29 maart 1879. Hij huwde te Roeselare Pauline Rodenbach op 12 augustus 1847. Hij werd in 1857 gemeenteraadslid, daarna schepen van Roeselare en was lid van de kerkraad van de parochie Sint Michiels. In de brouwerij van René draaide de tweede stoommachine van de stad in 1836. Hij was echter de eerste aanvrager geweest, die toelating vroeg voor het plaatsen van een stoommachine. In 1860 drong hij aan op de vervlaamsing van de stadsadministratie. René Cauwe was eveneens kunstschilder. Van hem is in het stadhuis van Roeselare een schilderij bewaard van ± 1835. Het stelt de grote markt van Roeselare voor, in die tijd. Deze kleine schilderij van René Cauwe werd later als het ware uitvergroet door Emiel Duyvewaardt. Beide schilderijen van de grote markt worden in het stadhuis bewaard. René behoorde ook tot het team van stichters van de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten van Roeselare. Hij was lid van de directie van de academie van 1837 tot 1879. In 1956 werden de werkzaamheden in de brouwerij Cauwe stopgezet en in 2004 werd het woonhuis Cauwe – Rodenbach afgebroken.

Archeologische waarneming in de bodem onder de grafsteen.

Tijdens de tweede week van de paasvakantie ondernamen enkele medewerkers van de WAR in afspraak met Willy Vallaey, stadsarchivaris en met Tine Eeckhout van de Dienst Cultuur een diepgaander archeologisch onderzoek.

Roland Swaenepoel en Jozef Goderis hebben de drie zijden van de grafsteen waarop inscripties stonden, gereinigd, gefotografeerd en de leesbare tekst op papier gezet. (Dit laatste gebeurde later eveneens door stadsarchivaris W. Vallaey). De kuil onder het grafmonument werd door Bram Brouckaert, Pieter Naert, Roland Swaenepoel en Jozef Goderis tot op een diepte van 2m onder de begane grond uitgegraven tot op het lemig zand, de grondlaag die niet meer door mensen is geroerd. Een plattegrond en twee profielen werden ingetekend en gefotografeerd. Uit dit stratigrafisch onderzoek werd afgeleid dat tot op meer dan een anderhalve meter onder de begane grond, de grondlagen verstoord waren en recent opgehoogd voor de aanleg van de parking. De arduinen grafsteen werd gedateerd kort na 1879 op basis van het laatste jaartal vermeld op het grafmonument. Dit in de veronderstelling dat de grafsteen werd aangemaakt na het overlijden van René Cauwe. Wat meest aanvaardbaar is.

Mocht door een of ander historisch document kunnen bewezen worden dat de grafsteen werd klaar gemaakt in afwachting van het overlijden van René Cauwe, dan dient die datering aangezuiverd te worden en vroeger in de 19de eeuw geplaatst.

Onder de grafsteen kwamen dierenbotten opduiken. Die werden door Hendrik Demiddele uit Izegem gedetermineerd als beenderen van kip, rund, schaap of geit en twee fragmenten van onderkaken van rund of varken, keukenafval dus. Dit wat de beenderen betreft die werden ingezameld bij het bovenhalen van de grafsteen door de Technische Diensten van de stad. Bij het archeologisch onderzoek van de WAR kwamen nog andere dierenbotten boven: een grote nekwervel, middenvoet beenderen, kootjes, ribfragmenten, een onderkaak, waarschijnlijk allemaal afkomstig van hetzelfde rund.

Bij de opgegraven archeologica vermelden we glasscherven van de onderkant van bierflessen met merkteken (C – B) (Cauwe Brouwerij ?); twee wit gebakken pijpenkoppen (18de – 19de eeuw) een merkwaardig versierde randscherf van een kom bedekt met loodglazuur, een vijf - tal ongeglazuurde grijze scherven die veel ouder zijn dan de grafsteen uit 1879.

Klavervormig gelobd kruisbeeld

Een kleiner graforament: een gedeeltelijk bewaard klavervormig gelobd kruisbeeld in arduin (26 x 16 x 3 cm), werd hier eveneens bovengehaald. Dit laatste ornament is vermoedelijk een onderdeel van een groter dat op de grafsteen van de familie Cauwe-Rodenbach was bevestigd. Zowel op de grafsteen bovenaan als op het ornament onderaan zijn de bevestigingspunten nog waarneembaar. Dit klavervormig gelobd kruisbeeldje stemt in vorm en iconografie overeen met de grotere grafkruisen van de paters Redemptoristen op het stedelijk kerkhof aan de Blekerijstraat.

Deze paters hebben zich in Roeselare gevestigd in 1868. Klooster en kerk werden respectievelijk gebouwd in 1869 en 1872. Deze twee jaartallen vallen ongeveer rond de tijd dat René Cauwe overleden is in 1879. (Jaartal van de voorlopige datering van de grafsteen). De klavervormige gelobde grafstenen lijken mij een trend en gebruikelijk in de regio o.m. in de tweede helft van de 19de eeuw.

Uiteindelijk werden door de WAR geen resten aangetroffen van menselijke begraving.

De opgegraven grafsteen van de familie Cauwe – Rodenbach behoort tot de oudst bewaarde grafmonumenten van de stad. Is dus te restaureren waard!

Bibliografie

BOONE, A.S., *Monumentenzorg. Historische analyse van een verwaarloosd gebouw. Woonhuis bij brouwerij Cauwe.* Studentenscript.

DE BRUYNE, M., 1986. *De Rodenbachs van Roeselare.*

Uitgave Brouwerij Rodenbach n.a.v. 150 jarig bestaan. Druk Edicon WKW Antwerpen – Roeselare

DE BRUYNE, M., 1987. *150 jaar Stedelijke academie voor Schone Kunsten te Roeselare 1837-1987.* Uitgave Stadsbestuur Roeselare.

Druk en lay-out: Concordia, Roeselare – Rumbeke.

DEHULLU, G. & DUTRY, B., (eindredactie) en anderen. 2003.

Kunstpatrimonium van Roeselare. Uitgave Stadsbestuur Roeselare i.s.m. West-Vlaamse Gidsenkring afdeling Mandeldal.

Druk en lay-out: Verduyn, Roeselare – Rumbeke.

KERNGROEP BEGRAAFPLAATSEN, 2000. *De oude stedelijke begraafplaats van Roeselare.* Uitgave Stadsbestuur Roeselare. Druk en lay-out: Verduyn, Roeselare – Rumbeke.

VALLAEY, W., 1999. *Geboorte, huwelijk en overlijden in Roeselare en omgeving voor de Tweede Wereldoorlog.* p.126-127. Uitgave Stadsbestuur Roeselare. Druk: Atelier.

Afbeeldingen

Vooranzicht van grafsteen (Foto J. Goderis)

Pieter Naert en Bram Brouckaert tijdens het archeologisch onderzoek (f. J. Goderis)

Verplaatsen grafsteen op donderdag 13 maart 2008 (Foto M. Cardoen).